

Samenvatting preek 'Waterscheiding of waterstroom' – over de betekenis van de doop (18-02-24)

Numeri 19 vers 1 t/m 10 en Romeinen 6 vers 3 t/m 11

In de kerk aan de dijk worden jonge kinderen gedoopt. Aan de fietsdijk worden volwassenen gedoopt, die soms ook al als kind gedoopt zijn; (waar) gaat het mis? Op basis van de Bijbel kunnen we tot verschillende inzichten komen. Het gaat er dan om dat we geen 'waterscheiding' aanbrengen, maar dat we het durven laten stromen, zonder elkaar te verliezen. Juist, omdat christenen een minderheid geworden zijn en elkaar zo hard nodig hebben. Ook, omdat de doop een sacrament is; een heilig symbool. Laten we het dan vastlopen op de vorm en het tijdstip, of zoeken we naar de betekenis erachter? Als we dat proces aangaan, stuiten we op een complexe ontstaansgeschiedenis met verschillende betekenislagen die daarin meekomen.

Numeri 19

Numeri 19 wordt wel eens als de oorsprong gezien. Daarin wordt een ritueel beschreven om iemand te reinigen die een dode heeft aangeraakt. Op een eerder moment is er een koe geslacht en verbrand. De priester en zijn helper zijn hierdoor onrein geworden en moeten zichzelf en hun kleren wassen. De overgebleven as, vermengt met reinigingsmiddelen, wordt bewaard om aan water toegevoegd te kunnen worden op het moment dat het nodig is. Als iemand een dode heeft aangeraakt, wordt hij of zij besprenkeld met dit reinigingswater. Hier zien we al verschillende elementen van de doop terugkomen: de functie van water als reinigingsmiddel en iets dat in bewaring wordt gesteld tegen onreinheid in relatie tot de dood.

Proselietendoop en doop van Johannes

In Israël kende men ook de Proselietendoop (proseliet = nieuw ingekomene), als een heiden toetrad tot het Jodendom. Naast de besnijdenis was er dan ook een badritueel als teken van inlijving. In voorbereiding op de komst van Jezus lieten mensen zich dopen door Johannes. Dit ritueel had een eigensoortig karakter en vond heel bewust plaats in de Jordaan: de grensovergang van veertig jaar woestijn naar het beloofde land. De doop van Johannes staat voor boetedoening en de blik doelbewust richten naar het koninkrijk. Speelt dit element wellicht mee bij mensen die zich als volwassene laten dopen, ook wanneer ze al als kind gedoopt zijn?

Vader, Zoon, Geest

In Mattheus 28 roept Jezus op om te dopen in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Vanuit Handelingen krijgen we echter de indruk dat mensen vooral gedoopt werden in de naam van Jezus. Komen de Vader en de Geest hier ook in mee, als onlosmakelijk met de Zoon verbonden? Of wordt in Handelingen vooral het accent gelegd op de doop als weg van sterven en opstaan in Jezus' naam? Deze betekenis wordt er ook heel duidelijk aan gegeven door Paulus in bijvoorbeeld Romeinen 6. Wellicht dat hier ook het accent wordt gelegd bij de volwassendoop, als teken van (ten) ondergaan en boven komen. Terwijl bij de kinderdoop dan weer meer nadruk komt te liggen op het verbond dat God de Vader met ons is aangegaan (dus geen scheiding, maar wel een onderscheid).

Kinderdoop

Bij de kinderdoop wordt vaak verwezen naar Abraham; God gaat met hem een verbond aan en met zijn nageslacht. In dit spoor zegt Petrus tijdens de preek op Pinksteren in Handelingen 2: 'Voor jullie is de belofte en voor jullie kinderen.' Verder lijkt er in Handelingen 16 sprake te zijn van een gezinsdoop bij Lydia en de gevangenvaarder. Dit laat iets zien van de collectieve denkwijze in die cultuur, waarbij de belangen van het individu ondergeschikt worden gemaakt aan de weg van de gemeenschap. Hier borduurt de kinderdoop op voort. Dit is niet de enige manier, maar wel een voluit Bijbelse lijn. De doop in de naam van de Vader staat dan voor de verbintenis, in de naam van de Zoon voor de afwassing van de zonden en in de naam van de Geest voor de vernieuwing van het leven en inlijving in Gods huisgezin. Dit alles is een Goddelijke handreiking, waarbij de ouders van het kind grote verantwoordelijk krijgen.

(het kind is als het ware 'geplant in vruchtbare grond', maar moet wel verzorgd worden om te kunnen groeien). De ouders zijn echter niet de initiatiefnemers, want dat is God en dat is ook bij een volwassendoop het geval. Hij is altijd al eerder met ons bezig, dan wij met Hem. Zo vindt het verlossingswerk van Christus pas niet plaats als wij gedoopt worden, maar dan worden we persoonlijk op iets betrokken wat al heel lang geleden voor ons is gebeurd. Om die reden hoeven wij niet te herhalen wat 'ten enenmale' heeft plaatsgevonden (Romeinen 6).

Levend houden

Ondertussen roept het wel een vraag op hoe we de doop levend kunnen houden, juist als we het zelf niet bewust hebben meegeemaakt. Hoe kunnen ouders dat doen richting hun kind? Bijvoorbeeld door de doopverjaardag te vieren of later de brief voor te lezen die ze vooraf aan de doopdienst hebben geschreven. Voor onszelf kunnen we onze doop gedenken (of het verlangen voeden als we nog niet gedoopt zijn) tijdens een doopdienst. En op wat voor manier zou het wijwater in de Rooms Katholieke Kerk in een Protestantse vorm gegoten kunnen worden? Daarnaast liggen er kansen bij de viering van Heilig Avondmaal, waarin we juist ook bewust kunnen beleven wat ten enenmale geschied is. Het doen van belijdenis is daarbij dan weer belangrijk, waarmee iemand de eigen doop aanvaardt. Bovenal is het zoeken naar hoe we geen waterscheiding aanbrengen, maar het water durven laten stromen in de woestijn, waar mensen snakken naar water, maar niet weten hoe ze de bron kunnen vinden. Reiken wij hen het levende water aan?

Ds. Lennart Hoftijzer
(0649691288)